

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

2. september 2010*

Kohtuasjas C-453/08,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Symvoulío tis Epikrateíase (Kreeka) 3. septembri 2008. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. oktoobril 2008, menetluses

Panagiotis I. Karanikolas jt

versus

Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimón,

Nomarchiaki Aftodioikisi Dramas, Kaválas, Xánthis,

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

menetluses osalesid:

Alieftikos Agrotikos Synetairismos gri-gri nomou Kavalas (Makedonia),

Panellinia Enosi Ploioktiton Mesis Alieias (PEPMA),

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J.N. Cunha Rodrigues, kohtunikud P. Lindh (ettekandja),
A. Rosas, A. Ó Caoimh ja A. Arabadjiev,

kohtujurist: J. Mazák,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 19. novembri 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Karanikolas jt, esindaja: *dikigoros* A. Charokopou,
- Alieftikos Agrotikos Synetairismos gri-gri nomou Kavalas (Makedonia), esindaja: *dikigoros* M. Filippidou,
- Kreeka valitsus, esindajad: I. Chalkias ja A. Vasilopoulou,
- Itaalia valitsus, esindaja: I. Bruni, keda abistas *avvocato dello Stato* F. Arena,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: E. Tserepa-Lacombe ja A. Szmytkowska,

olles 29. aprilli 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 27. juuni 1994. aasta määruse (EÜ) nr 1626/94, millega kehtestatakse Vahemere kalavarude kaitse teatavad tehnilised meetmed (EÜT L 171, lk 1; ELT eriväljaanne 04/02, lk 166), muudetud nõukogu 17. novembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 2550/2000 (EÜT L 292, lk 7; ELT eriväljaanne 04/04, lk 346; edaspidi „määrus nr 1626/94”), artikli 1 lõigete 2 ja 3 tõlgendamist.
- 2 See taotlus esitati kohtuvaidluses, milles osalevad ühelt poolt I. Karanikolas ja 18 teist kalurit ning Kavála rannakalurite kooperatiiv ja teiselt poolt Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimon (põllumajandusarengu ja toiduainete ministeerium) ja Nomarchiaki Aftodioikisi Dramas, Kavalas, Xanthis (Dráma, Kavála ja Xánthi maakonnavalitsus) seoses keeldumisega väljastada püügilube siseriikliku õigusakti alusel, mis keelab lubade väljastamise kalapüügiks väikeste haardnootadega.

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

Määrus (EÜ) nr 2371/2002

- 3 Nõukogu 20. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 2371/2002 ühisele kalanduspoliitikale vastava kalavarude kaitse ja säästva kasutamise kohta (EÜT L 358, lk 59; ELT eriväljaanne 04/05, lk 460) artikkel 1 „Reguleerimisala” on sõnastatud järgmiselt:

„1. Ühine kalanduspoliitika hõlmab vee-elusressursside ja akvakultuuri kaitse, majandamise ja kasutamise ning kalandus- ja akvakultuuritoodete töötlemise ja turustamise, kui see toimub liikmesriikide territooriumil või ühenduse vetes või ühenduse kalalaevade või, lipuriigi esmavastutust piiramata, liikmesriikide kodanike poolt.

2. Ühise kalanduspoliitikaga sätestatakse ühtsed meetmed järgmistes valdkondades:

- a) vee-elusressursside kaitse, majandamine ja kasutamine;

- b) kalapüügi keskkonnamõju piiramine;
- c) vetele ja kalavarudele juurdepääsu tingimused;
- d) struktuuripoliitika ja laevastiku mahutavuse korraldamine;
- e) kontroll ja sanktsioonide rakendamine;
- f) akvakultuur;
- g) turgude ühine korraldus; ja
- h) rahvusvahelised suhted.”

4 Selle määruse artikkel 2 „Eesmärgid” täpsustab:

„1. Ühine kalanduspoliitika tagab vee-elusressursside kasutamise säästvates majandus-, keskkonna- ja sotsiaalsetes tingimuses.

Selleks kohaldab ühendus vee-elusressursside kaitseks ja säilitamiseks kavandatud meetmete võtmisel ettevaatusprintsipi, et sätestada nende säästev kasutamine ning võimalikult vähendada kalanduse mõju mere ökosüsteemidele. Eesmärgiks seatakse ökosüsteemil põhineva lähenemisviisi järkjärguline rakendamine kalapüügi korralduses. Eesmärgiks seatakse tõhusa kalapüügi toetamine majanduslikult elujõulises ja konkurentsivõimelises kala- ja akvakultuurimajanduses, pakkudes rahuldavat elatus-taset nendele, kes sõltuvad kalandusest, ning võttes arvesse tarbijate huve.

2. Ühises kalanduspoliitikas juhindutakse järgmistest hea juhtimistava põhimõtetest:

- a) vastutuse selge määratlemine ühenduse, riigi ja kohalikul tasandil;
- b) otsuste tegemise protsess, mille aluseks on usaldusväärsed teadusalased nõuanded, mis annavad õigeaegseid tulemusi;
- c) sidusrühmade laialdane kaasamine poliitika kõigil etappidel kontseptsioonist rakendamiseni;

- d) kokkusobivus ühenduse muu poliitikaga, eeskätt keskkonnakaitse-, sotsiaal-, regionaal-, arengu-, tervishoiu- ja tarbijakaitsepoliitikaga.”

- 5 Nimetatud määruse artikli 4 lõige 1 sätestab:

„Artikli 2 lõikes 1 nimetatud eesmärkide saavutamiseks määrab nõukogu kindlaks ühenduse meetmed, mis reguleerivad vetele ja kalavarudele juurdepääsu ning säästvat kalandustegevust.”

Määrus nr 1626/94

- 6 Määruse nr 1626/94 põhjendused 2, 4, ja 8 sätestavad:

„on saabunud aeg lahendada Vahemere kalavarudega seotud probleemid, kehtestades sealsete tingimustega kohandatud ühtlustatud majandamissüsteemi, kusjuures arvestatakse olemasolevaid siseriiklikke eeskirju ja tehakse neis kalavarude kaitseks tasakaalustatult ja vajaduse korral järk-järgult muudatusi;

[...]

tuleks keelata niisuguste püügivahendite kasutamine, mis kahjustavad oluliselt Vahe-mere merekeskkonda või teatavate kalavarude olukorda; osa rannikuvööndist tuleks reserveerida kõige valikulisemat kalapüüki võimaldavatele püünistele, mida kasuta-vad rannakalurid; [...]

[...]

säilima peaksid siseriiklikud meetmed, mis täiendavad käesoleva määrusega kehtes-tatavat süsteemi või on selle miinimumnõuetest rangemad, või meetmed, mis regu-leerivad kalastustegevuses osalejate vahelisi suhteid; kui komisjoni antud hinnangust ühenduse õigusaktidele vastavuse kohta ja ühise kalanduspoliitikaga kooskõlas ole-mise kohta ei tulene teisiti, võib niisugused meetmed kehtima jätta või vastu võtta”.

7 Selle määruse artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse kogu kalapüügi ja sellega seotud tegevuse suh-tes, mis toimub liikmesriikide suveräänsete õiguste või jurisdiktsiooni alla kuuluvates Vahemere vetes joonest 5°36' läänepikkust ida pool, välja arvatud jõelammid ja la-guunid. Seda kohaldatakse ka ühenduse laevade poolt väljaspool neid vesi tehtavate toimingute suhtes.

2. Vahemere rannikul asuvad liikmesriigid võivad lõikes 1 nimetatud aladel jätkata õigustloovat tegevust (muu hulgas mittekaubandusliku kalapüügiga seoses), mille-ga vastuvõetavad meetmed täiendavad käesoleva määrusega kehtestatavat süsteemi

või on selle miinimumnõuetest rangemad, tingimusel et need meetmed on kooskõlas ühenduse õigusega ja vastavad ühise kalanduspoliitika põhimõtetele.

Niisuguste meetmete vastuvõtmisel peavad liikmesriigid tähelepanu pöörama eelkõige [...] õrnade või ohustatud liikide ja keskkonna kaitsmisele.

3. Komisjonile tuleb teatada kalavarude siseriiklike kaitse- või majandamismeetmete juurutamise või nende muutmise kavadest [...].”

8 Nimetatud määruse artikli 2 lõige 3 täpsustab:

„Alates 1. jaanuarist 2002 on keelatud kasutada haardnootasid ja traale, mida lastakse laevast vette ja juhatakse kaldalt (kaldanoodad), välja arvatud juhul, kui nõukogu otsustab komisjoni ettepanekul kvalifitseeritud häälteenamusega teisiti, võttes aluseks teaduslikud andmed, mis tõestavad, et nende kasutamine ei avalda kalavarudele negatiivset mõju.”

9 Sama määruse artikli 3 lõiked 1, 1a ja 4 sätestavad:

„1. Keelatud on mis tahes meetodil kasutada traale, seinnootasid või samalaadseid võrke vetes, mis asuvad kaldast kolme meremiili kaugusel või 50 m kaugusel samavõrd sügavusjoonest, kui kõnealuse sügavuseni jõutakse lühema vahemaaga, välja arvatud

juhul, kui siseriikliku õigusaktiga on ette nähtud erand kolme meremiilise rannavööndi suhtes, mis ulatub väljapoole liikmesriigi territoriaalvesi.

Kõiki kalapüügivahendeid, mida vastavalt 1994. aasta 1. jaanuaril kehtinud siseriiklikule õigusaktile kasutatakse esimeses lõigus sätestatud vahemaast rannale lähemal, võib kasutada 31. detsembrini 2002, välja arvatud juhul, kui nõukogu otsustab komisjoni ettepanekul kvalifitseeritud häälteenamusega teisiti, võttes aluseks teaduslikud andmed, mis tõestavad, et nende kasutamine ei avalda kalavarudele negatiivset mõju.

3. 1a. Kalapüügivahendite, välja arvatud ganguitraali kasutamine lõike 1 teise lõigu tingimuste kohaselt on keelatud, kui asjaomane liikmesriik ei ole kehtestanud meetmeid, mis tagavad, et kõnealune kalapüük:

- ei ohustata lõikes 3 ette nähtud keeldu,
- ei häiri nende laevade tegevust, mis kasutavad muid kalapüügivahendeid kui traalid, noodad või teised samalaadsed veetavad võrgud,
- piirdub sihtliikidega, mille lossimisel ei järgita alammõõtu vastavalt artiklile 8,
- on piiratud sel viisil, et IV lisas nimetatud liikide saak on minimaalne,

- laevadel on vastavalt nõukogu 27. juuni 1994. aasta määrusele (EÜ) nr 1627/94 (millega nähakse ette kalapüügilube käsitlevad üldsätted [(EÜT 1994 L 171, lk 7; ELT eriväljaanne 04/02, lk 173)]) välja antud kalapüügiload.

Nendest meetmetest teatatakse komisjonile enne 31. detsembrit 2000.

[...]

4. Rannikust 300 m kaugusel asuvale alale või samasügavusjoonest 30 m kaugusel asuvale alale on keelatud paigutada mis tahes tüüpi haardnootasid, juhul kui kõnealuse sügavuseni jõutakse lühema vahemaaga.”

¹⁰ Määruse nr 1626/94 artikli 5 lõige 1 täpsustab:

„Liikmesriigid kinnitavad peamiste kalapüügivahendite tüüpide tehnilisi omadusi käsitlevad piirangud vastavalt II lisas sätestatud miinimumnõuetele.”

¹¹ Kõnealuse määruse II lisas kirjapandu kohaselt võib võrgutükkide maksimumpikkus olla 800 m ja maksimumkõrgus 120 m.

- 12 Nimetatud määruse artikli 6 lõige 1 sätestab:

„Traalide või samalaadsete veetavate võrkude, nakkevõrkude või haardnootade kasutamine või pardal hoidmine on keelatud, välja arvatud juhul, kui väikseima silmaga võrgu silm võrdub mõne III lisas loetletud väikseima võrgusilmaga või on sellest suurem.

[...]”

- 13 Sama määruse III lisas on sätestatud, et haardnooda võrgusilma väikseim suurus on 14 mm.
- 14 Määrus (EÜ) nr 1967/2006 tunnistati kehtetuks nõukogu 21. detsembri 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1626/2006 (ELT L 409, lk 9).

Siseriiklikud õigusnormid

- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmetel on põhikohtuasjas vaidluse all olevad õigusnormid läbinud mitmeid arenguetappe.
- 16 Kuninga 15. augusti 1958. aasta dekreedid kohaselt, millega reguleeritakse kalapüüki väikeste haardnootadega (*FEK A' 132*), oli kõikide kalaliikide püük nimetatud nootadega lubatud tingimusel, et järgitakse võrkude maksimaalset pikkust ja kõrgust ning

võrgusilma minimaalset suurust. Nimetatud määrus nägi ette ka püügihooajad ja püügikellaajad, mil kõnealuseid võrke võis kasutada.

- 17 Presidendi dekreediga nr 587/1984 (*FEK A' 210*) kaotasid pärast 31. detsembrit 1986 kehtivuse kõik load, mis olid kalalaevadele välja antud kalapüügiks väikeste haardnootadega.
- 18 Presidendi dekreediga nr 542/1985 (*FEK A' 191*) tunnistati kehtetuks dekreet nr 587/1984 ning kinnitati, et väikeste haardnootadega kalapüügilubade kehtivus lõppeb 31. detsembril 1986. Lisaks keelati dekreediga nr 542/1985 anda edaspidi kalapüügilube laevadele, mis kasutavad väikeseid haardnootasid.
- 19 Sellest keelust tehti ajutine erand. Presidendi dekreediga nr 526/1988 (*FEK A' 237*) arvati tuulehaugi (*Belone belone*) püüdmise nootadega kalapüük välja presidendi dekreediga nr 542/1985 eespool nimetatud sätete kohaldamisalast. Tuulehauginootadega lubati püüda üksnes tuulehaugi ja makrellhauglasi (*Scomberesox saurus saurus*), tingimusel et järgitakse võrkude tunnustele ja püügihooaegadele ja püügikellaegadele kehtestatud tingimusi. Seejärel tunnistati presidendi dekreet nr 526/1988 presidendi dekreediga nr 320/1997 (*FEK A' 224*) alates 31. detsembrist 1998 kehtetuks ning sätestati, et edaspidi on keelatud anda lube kalapüügiks tuulehauginootadega ning et kõik sel otstarbel antud load muutuvad alates nimetatud kuupäevast kehtetuks.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu väitel tuleneb viidatud õigusnormidest, et lubade andmise keeld väikeste haardnootade kasutamiseks kehtib alates 1. jaanuarist 1987 ning see laieneb kõigile kalaliikidele, välja arvatud tuulehaugid ja makrellhauglased, kelle puhul võis püügilubasid väljastada ajavahemikuks 26. oktoobrist 1988 kuni 31. detsembrini 1998.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 21 Püügivahend, mida siseriiklikud õigusnormid käsitlevad, on väike haardnoot. Seda noota kasutatakse selliste pelaagiliste kalade püügiks nagu makrell või sardiin. Püügi-tehnika seisneb selles, et kalaparv ümbritsetakse võrguga ja võrgu põhjaosa veetakse kokku veotrossiga, muutes võrgu kotiks, mis peab kinni kõik võrguga ümbritsetud ka-lad. Tundub, et Kreekas kasutavad kalurid mitut tüüpi haardnootasid, nimelt sardiini-ja aloosanootasid ning tuulehaugi- ja makrellahauglaste nootasid. Viimati nimetatud noodad on lühemad, madalamad ja väiksema võrgusilmaga. Lisaks on olemas veel suured haardnoodad, nimetusega „gri-gri”, mida kasutatakse sardiinipüügiks ja mis ei kuulu vaidlusaluse keelu kohaldamisalasse.
- 22 I. Karanikolas ja veel 18 kutselist kalurit ja kalalaeva omanikku, kelle elukoht on Kavála ning Kavála rannakalurite kooperatiiv, mille liikmed nimetatud kalurid on, taotlesid 12. mail 2003 esitatud avaldusega püügiluba sardiinipüügiks väikeste haardnootade-ga, arvestades määruses nr 1626/94 ette nähtud piiranguid ja tehnilisi tunnuseid.
- 23 See avaldus saadeti Nomarkhiaki Aftodiikisi Dramas, Kavalas, Xanthisele, kes tegi niisuguse loa andmise võimaluste kohta järelepärimise Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimonile. Nimetatud ministeeriumi merekalapüügi direktoraat vastas 8. au-gusti 2003. aasta kirjas nr 172603, et nimetatud taotlust ei ole võimalik rahuldada põhikohtuasjas vaidluse all oleva keelu tõttu, mille puhul on tegemist kalapüüki käsit-leva täiendava meetmega määruse nr 1626/94 tähenduses.
- 24 Põllumajandusministeeriumi seisukoht tehti põhikohtuasja kaebuse esitajatele teata-vaks 29. augusti 2003. aasta kirjaga nr 19/760.

- 25 Põhikohtuasja kaebuse esitajad pöördusid eelotsusetaotluse esitanud kohtusse kirjade nr 172603 ja nr 19/760 tühistamiseks.
- 26 Menetlusse astusid ka Alieftikos Agrotikos Synetairismos gri-gri nomou Kavalas (Makedonia) (Kavála maakonna *gri-gri*-laevade omanike põllumajanduslik kalanduskooperatiiv) ja Panellinia Enosi Ploioktiton Mesis Alieias (PEPMA) (Ülekreekaline rannakalalaevade omanike liit).
- 27 Symvoulio tis Epikrateias leiab, et liikmesriigid võivad võtta määrusest nr 1626/94 rangemaid täiendavaid meetmeid oma jurisdiktsiooni alla kuuluvates merepiirkondades merefauna õrnade või ohustatud liikide kaitsmiseks. Kõnealused meetmed ei piirdu rangemate standardite kehtestamisega püügivahenditele või püügiaegadele, vaid võivad hõlmata ka mõnda tüüpi püügivahendite kasutamise täielikku keeldu. Nimetatud kohus leiab lisaks, et määruse hilisemad sätted ei piira püügivahendite kasutamise keelde, mis kehtestati siseriiklike õigusnormidega enne määruse nr 1626/94 jõustumist, ning need keelud jäävad kehtima, isegi kui nimetatud määrus ei keela nende püügivahendite kasutamist.
- 28 Kaheldes siiski, milline tõlgendus määrusele nr 1626/94 anda, otsustas Symvoulio tis Epikrateias menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas liikmesriik võib nõukogu määruse nr 1626/94 [...] artikli 1 lõike 2 alusel võtta täiendavaid meetmeid, mis seisnevad täielikus keelus kasutada kalapüügivahendeid, mille kasutamine on [viidatud] määruse [...] kohaselt põhimõtteliselt lubatud?

2. Kas nimetatud määruse kohaselt on Vahemere rannikul asuva liikmesriigi territoriaalvetes lubatud kasutada kalapüügivahendeid, mis ei kuulu põhimõtteliselt määruse artikli 2 lõikega 3 ja artikli 3 lõigetega 1 ja 1a keelatud vahendite hulka ning mille kasutamine keelati liikmesriigi siseriikliku õigusnormiga enne määruse jõustumist?”

Eelotsuse küsimused

- ²⁹ Oma küsimustega, mida tuleb käsitleda koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohtus sisuliselt teada, kas määruse nr 1626/94 artikli 1 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada selliselt, et nendega on vastuolus niisugune siseriiklik meede nagu põhikohtuasjas vaidluse all olev, mis keelab väikeste haardnootade kasutamise, samas kui esiteks on see meede võetud enne nimetatud määruse kehtima hakkamist ja teiseks ei keela kõnealune määrus seda tüüpi nootade kasutamist.
- ³⁰ Neile küsimustele vastamiseks tuleb kõigepealt välja selgitada, kas määruse nr 1626/94 sätted, mis selle määruse artikli 1 lõike 2 kohaselt lubavad säilitada „meetmed[, mis] täiendavad [selle määrusega] kehtestatavat süsteemi või on selle miinimumnõuetest rangemad”. Juhul kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, tuleb seejärel kontrollida, kas põhikohtuasjas vaidluse all olev meede vastab nimetatud artikli 1 lõikes 2 sätestatud tingimustele.
- ³¹ Mis puudutab esiteks võimalust säilitada täiendavad meetmed pärast määruse nr 1626/94 jõustumist, siis selle määruse artikli 1 lõige 3 täpsustab, et komisjonile

tuleb teatada kalavarude siseriiklike kaitse- või majandamismeetmete juurutamise või nende muutmise kavadest. Selle sätte grammatilisest tõlgendusest ilmneb, et kohustus komisjoni teavitada puudutab üksnes meetmeid, mis on võetud või mida muudetakse pärast nimetatud määruse jõustumist, ning see ei puuduta enne seda kuupäeva kehtinud meetmeid.

- 32 Nagu kohtujurist märgib oma ettepaneku punktis 31, kinnitab seda tõlgendust asjaolu, et määruse nr 1626/94 põhjendus 2 täpsustab, et tuleb „kehtestad[a Vahemere] tingimustega kohandatud ühtlustatud majandamissüsteem[...], kusjuures arvestatakse olemasolevaid siseriiklikke eeskirju”.
- 33 On tõsi, et kõnealuse määruse põhjendusest 8 tuleneb, et siseriiklikud meetmed, mis täiendavad asjaomase määrusega kehtestatavat süsteemi või on selle miinimumnõuetest rangemad, võivad säilida, kui komisjoni hinnangust, mille ta on andnud liidu õigusaktidele vastavuse kohta ja ühise kalanduspoliitikaga kooskõlas olemise kohta, ei tulene teisiti.
- 34 Komisjoni märkustest ilmneb siiski, et esiteks võttis ta määrust nr 1626/94 ette valmistas arvesse olemasolevaid siseriiklikke meetmeid ja teiseks ei mõjutanud määruse jõustumine põhikohtuasjas vaidluse all oleva keelu kohaldamist. Nagu on märgitud kohtujuristi ettepaneku punktis 32, väitis komisjon määruse nr 1626/94 vastuvõtmisele eelnenud ettepaneku seletuskirjas nõukogu määrusele, millega ühtlustatakse teatud Vahemere-äärased tehnilised meetmed (KOM(92) 533 (lõplik), EÜT 1993 C 5, lk 6), et „komisjoni talitused viisid nelja Vahemere-äärse liikmesriigi edastatud ligikaudu 400 õigusakti põhjal läbi võrdleva uuringu Vahemere kalapüügis kohaldatavate sätete kohta, et sõeluda välja oluline õigusnormide kogum, mida on vaja rakendada ühenduse tasandil”.

- 35 Määruse nr 1626/94 artikli 1 lõikeid 2 ja 3 tuleb seetõttu tõlgendada selliselt, et selle määruse jõustumine ei mõjuta varem vastu võetud täiendava siseriikliku meetme kehtivust. Sellegipoolest on vaja, et siseriiklikud meetmed oleks kooskõlas viidatud artikli 1 lõikes 2 sätestatud nõuetega.
- 36 Mis puudutab teiseks siseriikliku meetme kvalifitseerimist „täiendavaks meetmeks” määruse nr 1626/94 artikli 1 lõike 2 tähenduses, siis tuleneb nimetatud sätte sõnastusest, et Vahemere rannikul asuvad liikmesriigid võivad võtta vastu meetmeid, mis täiendavad selle määrusega kehtestatavat süsteemi või on selle miinimumnõuetest rangemad, tingimusel et need meetmed on kooskõlas ühenduse õigusega ja vastavad ühise kalanduspoliitika põhimõtetele. Niisuguste meetmete vastuvõtmisel peavad liikmesriigid tähelepanu pöörama õrnade või ohustatud liikide ja keskkonna kaitsmisele.
- 37 Selleks et teha kindlaks, kas põhikohtuasjas vaidluse all olev keeld kasutada väikeseid haardnootasid on kooskõlas määruse nr 1626/94 artikli 1 lõike 2 nõuetega, tuleb kõigepealt välja selgitada, kas seda tüüpi noodad kuuluvad või ei kuulu püügivahendite hulka, mille kasutamine on selle määruse kohaselt keelatud. Eitava vastuse korral tuleb seejärel kontrollida, kas vaidlusaluse keelu puhul on tegemist meetmega, mis on rangem kõnealuse määrusega kehtestatud nõuetest. Kui see on nii, siis tuleb vastavalt nimetatud artikli 1 lõikele 2 kontrollida, kas kõnealune meede on kooskõlas liidu õigusega ja vastab ühisele kalanduspoliitikale ja kas Kreeka Vabariik pööras selle vastuvõtmisel tähelepanu õrnade või ohustatud liikide ja keskkonna kaitsmisele.
- 38 Küsimuse osas, kas väikesed haardnoodad kuuluvad kalapüügivahendite hulka, mille kasutamine on määruse nr 1626/94 kohaselt keelatud, tuleneb selle määruse artiklite 3, 5 ja 6 sõnastusest, loetuna koos sama määruse II ja III lisaga, et haardnootade suhtes ei ole kehtestatud täielikku keeldu, vaid lihtsalt kasutuspiirangud. Sellest

järeldub, et väikesed haardnoodad ei kuulu kalapüügivahendite hulka, mille kasutamine on määruse nr 1626/94 kohaselt keelatud.

39 Küsimuse osas, kas väikeste haardnootade kasutamise keelu puhul on tegemist meetmega, mis on rangem määrusega nr 1626/94 kehtestatud süsteemi miinimumnõuetest, tuleb välja tuua, et selle määruse artikli 3 lõike 4 kohaselt on haardnootade kasutamine keelatud rannikust 300 m kaugusel asuval alal või samasügavusjoonest 30 m kaugusel asuval alal, juhul kui kõnealuse sügavuseni jõutakse lühema vahemaaga. Lisaks täpsustab selle määruse artikli 5 lõige 1, loetuna koos sama määruse II lisaga, et haardnootade puhul võib võrgutükkide maksimumpikkus olla 800 m ja maksimumkõrgus 120 m. Lõpuks keelab määruse nr 1626/94 artikli 6 lõige 1, loetuna koos sama määruse III lisaga, selliste haardnootade kasutamise või pardal hoidmise, mille võrgusilm on väiksem kui 14 mm.

40 Kõigi eelnenud kaalutluste koostoimest tuleneb, et määruse nr 1626/94 alusel on väikeste haardnootade kasutamine lubatud tingimusel, et seda püügivahendit kasutatakse rannikust kaugemal kui 300 m või – juhul kui kõnealuse sügavuseni jõutakse lühema vahemaaga – samasügavusjoonest kaugemal kui 30 m, et võrgutükkide maksimumpikkus on 800 m ja maksimumkõrgus 120 m ning et võrgusilm on suurem kui 14 mm. Seetõttu on keeld väljastada lubasid väikeste haardnootade kasutamiseks rangem kui määrusega nr 1626/94 kehtestatud nõuded selle määruse artikli 1 lõike 2 tähenduses.

41 Seoses kõnealuse keelu kooskõlaga liidu õigusega, täpsemalt seoses selle vastavusega ühisele kalanduspoliitikale toovad põhikohtuasja hagejad välja mitu argumenti. Kõigepealt väidavad nad, et väikeste haardnootadega püütud sardiinid moodustavad

ainult 6–9% Kavála piirkonnas püütud sardiinidest ning et niisuguseid nootasid kasutab selles piirkonnas ainult 30 laeva. Edasi, väikeste haardnootade kasutamise keeldu kohaldatakse ainult väikestele laevadele, mitte suurtele, s.o mitte laevadele, mis on pikemad kui 14 m. Kuna väikesed laevad saavad kasutada üksnes väikeseid haardnootasid, jätab see keeld nad samas igasugusest kalapüügivõimalusest ilma. Määruse nr 1626/94 põhjendus 4 näeb ette, et osa rannikuvööndist tuleb reserveerida kõige valikulisemat kalapüüki võimaldavatele püügivahenditele, mida kasutavad rannakalurid, ning väike haardnoot on just selline püügivahend. Eelistatumad oleksid olnud lihtsad kasutuskeelud. Viimaseks, kõnealune meede ei ole ajaliselt piiratud, see diskrimineerib väikeseid haardnootasid kasutavaid kalureid ning mõjub nende tegevusele halvasti.

42 Kreeka valitsus väidab, et väikesed haardnoodad on kasutusel rannikualal, mis on teatud veeorganismide arenemise ja paljunemise piirkond ning piirkond, kus talvituvad teatud kalad, sh sardiinid. Väikeste haardnootade kasutamise tagajärjel hävitatakse see mereala ja paljunemiskohad, mis omakorda avaldab mõju kalavarudele. Selles piirkonnas elavaid teatavaid liike ähvardab väljasuremisohk, olgugi et sardiine see ei ähvarda. Kreeka valitsus täpsustab, et väikeste haardnootadega kalapüügi keeld ei takista kalastustegevuse arendamist, kuna see on võimalik muude püügivahenditega, mille jaoks lubasid väljastatakse. Põhikohtuasjas vaidluse all olev keeld on seega põhjendatud, sobiv ja proportsionaalne.

43 Komisjon väidab, et tegemaks kindlaks, kas põhikohtuasjas vaidluse all olev keeld on kooskõlas ühise kalanduspoliitikaga Vahemerel, tuleb kontrollida, kas see meede on oma absoluutsuse tõttu vee-elusressursside kaitse ja majandamise eesmärgi seisukohalt proportsionaalne ja tõhus. Selle tarbeks tuleb võrdset arvesse võtta majanduslike, sotsiaalseid ja keskkonnaaspekte. Tuleb kontrollida, kas põhikohtuasjas vaidluse all oleva keelu vastuvõtmisel tuvastati, et rannikukalade varud olid olulised vähenenud, kas täielik keeld oli ainus võimalus või oleksid sama tõhusad olnud ka teised

meetmed, nagu ebaseadusliku kalapüügi ennetamine või püügimahtude piiramine. Lõpuks tuleb kontrollida, kas ettevõtjaid, nimelt rannakalureid ja *gri-gri* kasutajaid koheldi võrdselt. Neid asjaolusid peab kontrollima liikmesriigi kohus, arvestades tema käsutuses olevaid tõendeid.

- ⁴⁴ Kohtuistungil märkis komisjon, et täielik keeld tundub olevat ebaproportsionaalne, arvestades seda, kui vähe on neid laevu, mis väikeseid haardnootasid kasutavad, ja kui tagasihoidliku protsendi nende püük moodustab. Komisjoni hinnangul piisaks, kui seda tüüpi nootade kasutamine piiratakse vähese arvu laevadega ja oleks lubatud ainult teatud ajal aastast. Tundub olevat selge, et sardiinide arvukus ei ole ohus, kuid komisjonile ei ole teada, kas väikeste haardnootadega püük ohustab teisi kalaliike. Viimaseks märgib komisjon, et põhikohtuasjas vaidluse all olev meede pärineb aastast 1985 ning olukorra peaks teaduslike andmete alusel uuesti läbi vaatama.

- ⁴⁵ Tuleb meenutada, et määruse nr 2371/02 artikli 2 lõike 1 kohaselt „[tagab] ühine kalanduspoliitika [...] vee-elusressursside kasutamise säästvates majandus-, keskkonna- ja sotsiaalsetes tingimuses. Selleks kohaldab ühendus vee-elusressursside kaitseks ja säilitamiseks kavandatud meetmete võtmisel ettevaatusprintsipi, et sätestada nende säästev kasutamine ning võimalikult vähendada kalanduse mõju mere ökosüsteemidele”.

- ⁴⁶ Eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmetel võeti presidendi dekreet nr 587/1985 vastu kalandusnõukogu 12. aprilli 1984. aasta arvamusele nr 75 tuginedes. Kõnealuse arvamuse kohaselt peeti täielikku keelustamist vajalikuks seetõttu, et väikest haardnoota kasutatakse 1–2 miili kaugusel rannikust, mis kujutab endast veeorganismide

arenemise ja paljunemise piirkonda, kus püütakse kala ka muude püügivahenditega, põhjustades varude vähenemist. Ühtlasi on Kreeka valitsuse poolt kohtuistungil esitatud seisukohtade kohaselt tegemist piirkonnaga, kus paljunevad ja arenevad teatud veeorganismid ja talvituvad teatud kalad, nagu sardiinid. Selles piirkonnas kastutati varem kalapüügiks väikeseid haardnootasid, ning selle püügivahendi kasutamise tagajärjeks oli selle mereala hävimine. Kõnealuste püügivahendite keelamise eesmärk oli seega ära hoida selle rannikuala kalavarude hävitamine ja väljasuremine.

⁴⁷ Neist selgitustest ilmneb, et põhikohtuasjas vaidluse all olevat keeldu ei võetud vastu mitte sardiinivaru kaitsmiseks, vaid õrna keskkonna ja mereökosüsteemi säilitamiseks. Asjaolu, et üksnes tagasihoidlik protsent Kavála piirkonnas püütud sardiinidest püüti väikeste haardnootadega, ei ole selle keelu kehtivuse hindamisel oluline.

⁴⁸ Seetõttu paistab, et põhikohtuasjas vaidluse all olev keeld vastab ennetavale lähene-misele, mida liit ja liikmesriigid peavad kohaldama, kui nad võtavad meetmeid, mis on mõeldud vee-elusressursside kaitsmiseks ja säilitamiseks, et tagada nende ressurs-side säästev kasutamine või vähendada kalastustegevuse mõju mere ökosüsteemidele.

⁴⁹ Selleks et kõnealune keeld oleks kooskõlas liidu õigusega ja vastaks ühisele kalandus-poliitikale, peab see järgima proportsionaalsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõt-teid, mis kuuluvad ühenduse õiguse üldpõhimõtete hulka ning on seoses põlluma-janduse, sh kalanduse valdkonnaga ära toodud EÜ artikli 34 lõike 2 teises lõigus (vt 23. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-535/03: Unitymark ja North Sea Fishermen's Organisation, EKL 2006, lk I-2689, punkt 53).

- 50 Seoses proportsionaalsuse põhimõttega on vaja, et keeld oleks seatud eesmärgi saavutamiseks sobiv ega läheks kaugemale kui selle eesmärgi saavutamiseks vajalik (vt eespool viidatud kohtuotsus *Unitymark ja North Sea Fishermen's Organisation*, punkt 56).
- 51 Liikmesriigi kohtu ülesanne on kontrollida, kas põhikohtuasjas vaidluse all olev meede ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik seatud eesmärgi saavutamiseks. Kuna kõnealune meede kehtestab täieliku keelu, tuleb kindlaks teha, kas sellised meetmed nagu piirangute kehtestamine kalapüügile väikeste haardnootadega teatavatel hooaegadel või teatavatel kellaaegadel või väljastatavate lubade arvu piiramine ei oleks olnud piisavad rannikuala ökosüsteemi säilitamiseks.
- 52 Seoses diskrimineerimiskeeluga tuleb meenutada, et see keeld nõuab, et sarnaseid olukordi ei tohi käsitleda erinevalt ega erinevaid olukordi ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui selline erinev kohtlemine on objektiivselt põhjendatud (vt 17. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas *C-44/94: Fishermen's Organisations jt*, EKL 1995, lk I-3115, punkt 46).
- 53 Tuleb märkida, et põhikohtuasjas vaidluse all olev keeld puudutab teatud tüüpi noodaga püügi lube ning ei tee vahet selle püügivahendi kasutajate erinevatel kategooriatel. Sellest seisukohast tundub, et see meede ei sisalda otseselt diskrimineerivaid sätteid.
- 54 Kohtuistungil väideti, et väikesed rannikuala kalalaevad kasutavad ainult väike-seid haardnootasid ning et seetõttu jätab kõnealune keeld need ilma igasugusest kalastamisvõimalusest.

- 55 Asjaolu, et teatud õiguslik meede mõjutab üht konkreetset isikute ringi rohkem kui mõnda teist, ei tähenda ilmtingimata seda, et see meede oleks sellegipoolest ebaproportsionaalne või diskrimineeriv, kuna meetme eesmärk on leida üldine lahendus avalikku huvi pakkuvale probleemile (vt eespool viidatud kohtuotsus *Unitymark* ja *North Sea Fishermen's Organisation*, punkt 63).
- 56 Sarnaselt kohtujuristi ettepaneku punktis 47 esiletoodule tuleb märkida, et asjaolu, et määruse nr 1626/94 põhjenduses 4 on öeldud, et rannikuvöönd tuleks reserveerida kõige valikulisemat kalapüüki võimaldavatele püünistele, mida kasutavad rannakalurid, ei takista sama põhjenduse kohaselt selliste püügivahendite keelustamist, mille kasutamine kahjustab oluliselt merekeskkonda.
- 57 Kuna põhikohtuasjas vaidluse all olev meede jätab teatud kalurirühma ilma võimalusest tegelda kalapüügiga, siis peab liikmesriigi kohus kontrollima, kas *gri-gri*-nootade ja väikeste haardnootade vahel on tulenevalt nende tunnustest ja kasutamisest objektiivseid erinevusi ning kas need erinevused põhjendavad seda, et viimasena nimetatud noodad on keelatud ja esimesena nimetatud mitte.
- 58 Eelnenud kaalutlustest lähtuvalt tuleb esitatud küsimustele vastata, et määruse nr 1626/94 artikli 1 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada selliselt, et esiteks ei mõjuta nimetatud määruse jõustumine enne selle määruse jõustumist vastu võetud siseriikliku täiendava keelu kehtivust, ja teiseks ei ole selline meede kõnealuse määrusega vastuolus juhul, kui see keeld on kooskõlas ühise kalanduspoliitikaga, kui see ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik seatud eesmärgi saavutamiseks ning kui see ei riku võrdse kohtlemise põhimõtet – nende asjaolude kontrollimine on liikmesriigi kohtu ülesanne.

Kohtukulud

- ⁵⁹ Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Nõukogu 27. juuni 1994. aasta määruse (EÜ) nr 1626/94 (millega kehtestatakse Vahemere kalavarude kaitse teatavad tehnilised meetmed, muudetud nõukogu 17. novembri 2000. aasta määrusega (EÜ) nr 2550/2000) artikli 1 lõikeid 2 ja 3 tuleb tõlgendada selliselt, et esiteks ei mõjuta nimetatud määruse jõustumine enne selle määruse jõustumist vastu võetud siseriikliku täiendava keelu kehtivust, ja teiseks ei ole selline meede kõnealuse määrusega vastuolus juhul, kui see keeld on kooskõlas ühise kalanduspoliitikaga, kui see ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik seatud eesmärgi saavutamiseks ning kui see ei riku võrdse kohtlemise põhimõtet – nende asjaolude kontrollimine on liikmesriigi kohtu ülesanne.

Allkirjad